

SELF-MEDICATION IN STUDENTS EGYETEMI HALLGATÓK ÖNGYÓGYSZEREZÉSI SZOKÁSAI

Lehel Máthé¹, Péter Szabó², János Máthé^{3*}

¹Department of Pharmacology and Clinical Pharmacy, ³Department of Biochemistry
University of Medicine and Pharmacy, Tirgu-Mures, Romania, str Marinescu nr 38, ²student
e-mail: lehelmathe@gmail.com

Abstract

Self-medication empowers patients to treat or prevent short term or chronic illnesses which they consider not requiring the consultation of a physician or may be treated by the people after an initial medical diagnosis.¹The prevalence rates are high all over the world; up to 68% in European countries.²Various previous studies have shown that self medication practices are more common in women, who live alone, have a lower socioeconomic status, have more chronic diseases, have psychiatric conditions or are of younger ages.³The youth is especially exposed to the media and the increased digital advertising world of pharmaceuticals. Our objective was to determine the prevalence, attitude and knowledge of self-medication amongst medicine and pharmacy university students in Tirgu-Mures, Romania.

Bevezető

Szakmai körökben öngyógyításnak vagy öngyógyszerezésnek nevezzük, amikor az emberek saját maguk döntenek arról, hogy hogyan és milyen módszerekkel gyógyítják az önmaguk által felismert panaszokat. Az öngyógyítás egyik eszköze a nem receptköteles gyógyszerek vásárlása és szedése, ami számos előnnyel jár.⁴ Az emberek ezáltal temérdek időt takaríthatnak meg.

A lakosság egyre jelentősebb része első- és gyakran egyetlen állomásként a gyógyszertárat keresi fel, ha gyógyszerre vagy tanácsra van szüksége. Egyre többen az orvos megkerülésével, gyakran a reklámok hatására kezdenek öngyógyításba. Ekkor a gyógyszerész figyelme, szakértelme rendkívül fontossá válik, hiszen ő az egyetlen személy, aki még hozzáértően beavatkozhat. A gyógyszerész-beteg beszélgetések 31%-ban észlelhető a gyógyszerreklámok hatása.⁵

A betegségek 95%-át először vény nélküli gyógyszerekkel kezelik.⁶

Célul tűztük ki, hogy felmérjük a marosvásárhelyi Orvosi- és Gyógyszerészeti Egyetem diákjainak vény nélküli gyógyszerek szedésére vonatkozó szokásait, és a reklámok befolyásoló hatását.

Anyag és módszer

Az adatok gyűjtésénél egy általunk szerkesztett kérdőívet használtunk “Az egyetemisták öngyógyszerelési szokásai” címmel 2015 április-május hónapokban. A kérdések első fele zárt kérdéssor: nem, életkor, hallgatói státus, származási hely, krónikus betegségek-, illetve ezek kezelése. Az utána következő kérdések az utolsó évben fellépő akut betegségekre, orvosi ügyeletre- vagy családi/szakorvosi rendelő felkeresése, valamint orvos által felírt vények kiváltására vonatkoztak. A következő kérdések a hallgató otthoni „gyógyszerdoboz”-ának tartalmára, az OTC gyógyszerek ismeretére és vény nélküli kiváltásuknak gyakoriságára, valamint azok lehetséges mellékhatásairól és interakcióikról kutakodtak. A kérdéscsomag utolsó felében az egyetemisták tünettani ismeretére voltunk kíváncsiak, vagyis hogyan következtetnek különböző panaszokból, hogyan állítanak fel hirtelen egy munkadiagnózist, függetlenül attól hogy az az általános műveltségükből vagy tanult ismeretekből származnak.

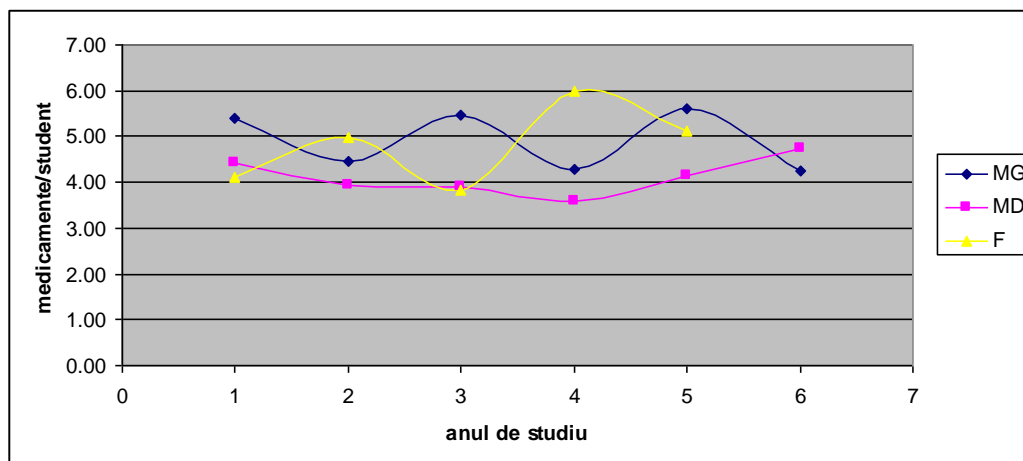
Összesen 647 kérdőívet sikerült összesíteni, amiből 254 általános orvosi diák, 161 fogorvos

és 202 gyógyszerész hallgató volt. Az adatokat Microsoft Excel táblázatba csoportosítottuk és különböző statisztikai számításokat végeztünk.

Eredmények

Az egyetemi hallgatók átlagéletkora 22,3 év volt. A 647 diák nagyrésze lány (75,58%) volt. A legtöbben az orvosi karról képviselték magukat (39,26%). Összességében elmondható, az egyetemi hallgatók ritkán keresik fel családorvosukat, átlagban évente egyszer, de azt is a kötelező rutin-ellenőrzés miatt. De otthoni gyógyszerdobozzal majdnem mindenki rendelkezik, és ezáltal nagyszámban öngyógyszerezést is folytatnak. (51,13%). Otthoni gyógyszerkészítményeik átlagban 4-5-féle készítményt tartalmaznak. (1. ábra) Magasabb százalékban a lányok és az orvosi kar diákjai rendelkeznek gyógyszerekkel. Jó jelnek számít, hogy nagyon magas (90%) az aránya azoknak, akik elolvassák bevétel előtt a használati utasításokat.

A megkérdezett diákok 300 különféle OTC és vényköteles gyógyszerrel rendelkeztek kereskedelmi nevüket illetően. Gyógyszercsoportra szűkítve ez max 12-féle hatóanyag-csoportot jelent. Leggyakrabban gyulladáscsökkentőket, lázcsillapítókat, fájdalomcsillapítókat, görcsoldókat, vitaminokat, prokinetikumokat, vizeletfertőtlenítő szereket és figyelem-antibiotikumokat használtak öngyógyítás céljából.

1.ábra Hányféle gyógyszerrel rendelkeznek a tanulmányi év és szak függvényében (MG-ÁOK,MD-FOK, F-Gy)

A vényköteles antibiotikumokat 22,47%-ban öngyógyító célból használták a hallgatók. Nagyjából a férfiak (27,22%) használtak orvosi előírás nélkül antibiotikumokat és ezek közül is a leggyakrabban penicillinszármazékokat. (2. ábra) A végzős diákok nyúltak öngyógyító antibiotikumokhoz gyakrabban, érdekes módon ez a legmagasabb a fogorvosi kar végzős hallgatói esetében volt. (3.ábra)

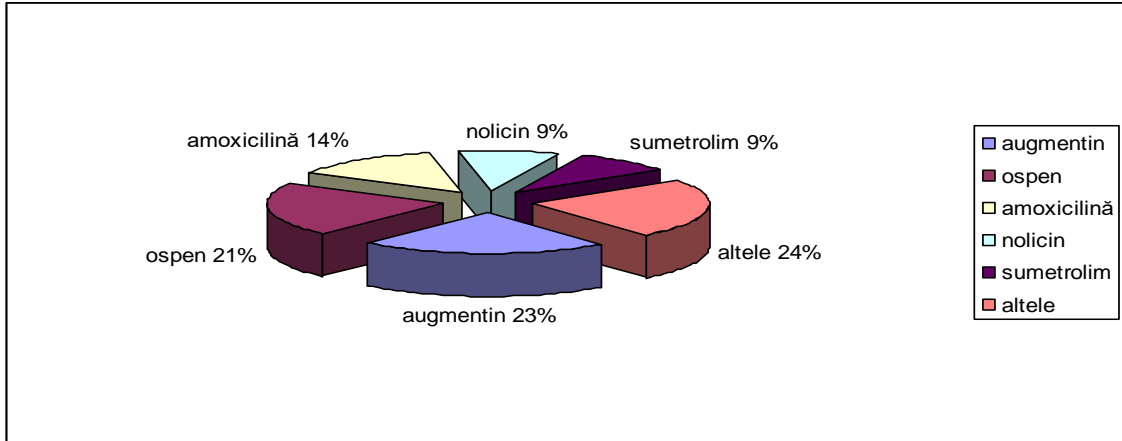
Érdekes módon az egyetemi hallgatók gyógyszereszedése a vizsgaidőszakban megsokszorozódott, ez főleg vitaminok és táplálékkiegészítők formájában manifesztálódott. (4.ábra)

A 489 hölgy közül 11,24% szedett fogamzásgátlót 85,45%-ban orvosi konzultáció után.

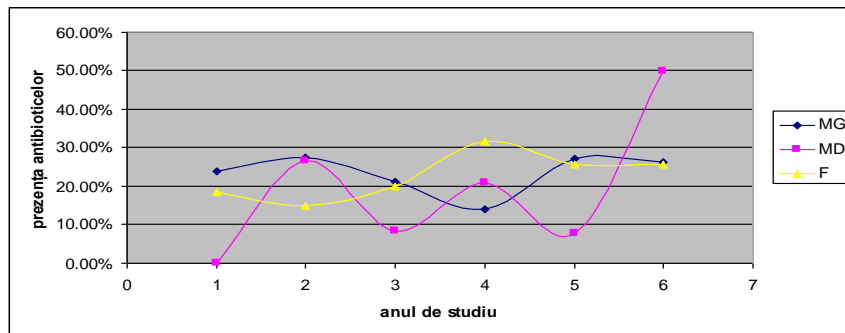
A tünetek csoportjába tartozó kérdések közül kiemelendő a meghűléses panaszokra közel a hallgatók 10%-a rögtön antibiotikummal indítana, s mindezt öngyógyító céllal. Ha láz is társul a tünetekhez akkor már majdnem 40%-a gondolja úgy a hallgatóknak hogy a saját gyógyszerdobozából antibiotikumot kell szednie. Ugyancsak nagyon gyakori a kombinált készítmények használata szaktanács és recept nélkül.(50% feletti a használat megfázásos panaszokra).

Említésre méltó a Romániában vényköteles metamizol végzős gyógyszerészhallgatók körében a vény nélküli magas százaléku (60%) használat.

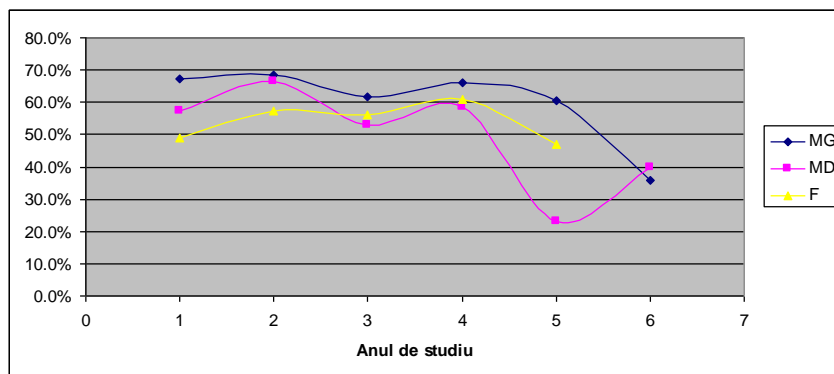
Vizeletfertőzés esetén a hölgy-hallgatók 80%-a semmilyen szakembertől nem kér tanácsot és saját felelősségére antibiotikummal, mégpedig valamilyen floxacin-származékkal kezdi el a kezelést.

2.ábra A leggyakrabban használt antibiotikumok százalékos megoszlása

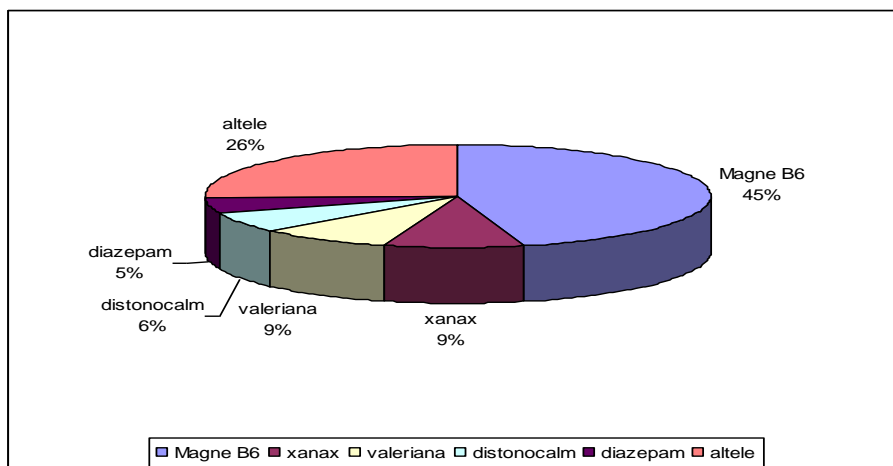
3.ábra A különböző karok antibiotikum használata

4.ábra Vitaminok és táplálékkiegészítők fogyasztása vizsgaidőszakban

A leggyakrabban a vizsgaidőszakban fellépő gyomorfájásos panaszokra a már vény nélkül is kapható proton-pumpa bénítokat használják mindhárom kar diákjai. A hasmenést és a hányingert is 80% felett saját maguk kezelik.

Megint csak gondolkodásra készítő a stressz, szorongás, illetve nyugtalanság magas százaléku öngyógyító kezelése (70% feletti) 29%/-ban vényköteles szerekekkel.(5.ábra)

5.ábra Az egyetemi hallgatók stresszoldásra használt gyógyszerei

Konklúziók

Az öngyógyítás egy rég használatos módszer, egy vény nélkül kapható gyógyszeres terápia, melynek azonban korlátai vannak és ennek így is kell lenni.

Egy speciális fiatalokból álló csoportot néztünk, akik a témának tudói lesznek, de most tanulmányaik különböző fokán állnak.

A diákok öngyógyszerezési szokásai nem különböznek nagyban az átlagpopuláció bibliografikus adataitól és nagyon jól korrelál az elmondott panaszokkal.⁷ Mégis külön kiemelendő az antibiotikumok és más vényköteles gyógyszerek könnyed használata. Egyrészt a saját gyógyszerdobozukhoz való nyulás következtében, másrészt patikákból való vény nélküli megszerzés révén.

Bibliográfia

- [1]EU, Commission Communication 'Safe, innovative and accessible medicines: A Renewed Vision for the Pharmaceutical Sector', <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0666:FIN:en:PDF>. 2008. 5
- [2]JF Bretagne, MB Richard, C Honnorat, A Caekaert, P Barthelemy. French national survey of 8000 adults. *Presse Med* 2006; 35:23-31
- [3]A Figueiras, F Caamano, JJ Gestal-Otero. Sociodemographic factors related to self-medication in Spain. *Eur J Epidemiol* 2000;16:19-26
- [4]Gy Borjádi, P Juhász: Marketingpirula recept nélkül, Galenus Kiadó, Budapest, 2003. 13-14
- [5]E Németh, A Horváth, Cs Major: New challenge in the communication of healing: The increasing effects of advertisements. *Psychology & Health* 2006, 21:110
- [6]PA Emelia, L Richardson-Campbell, L Kennedy-Malone: Self-medication with over-the-counter drugs among elderly adults. *Journal of Gerontological Nursing*. 2003, 29:8-10
- [7]M Wazaify: Societal perspectives on over-the-counter medicines, *Fam Practice* 2005;22:175